

Naše společná přítomnost

Střední Evropa v souvislostech

„Jaké jsou současné výzvy střední Evropy?“ Tato otázka byla mottem třetího ročníku mezinárodní mezioborové konference Naše společná přítomnost, jež se konala 24. dubna 2013 na Filozofické fakultě UK v Praze a byla organizována ve spolupráci s Ekonomickou fakultou JU v Českých Budějovicích, Centrem pro otázky životního prostředí UK a Pedagogickou fakultou Univerzity Hradec Králové. EKOfutura je tradičním mediálním partnerem této přínosné akce.

Foto: cepolina.com

Pozvání přijali a konference se zúčastnili zástupci většiny zemí střední Evropy, např. německý konzultant v oboru udržitelnosti a zemědělství Karlheinz Knickel, maďarský právník a ekonom z Univerzity Gödöllő Tibor László Csegődi či česko-nizozemský vysokoškolský pedagog Peter Morée. Nechyběli ani zástupkyně a zástupci organizujících institucí – ekonomka Eva Cudlínová (EF JU) nebo Jana Dlouhá a Andrew Barton z COŽP UK.

Na rozdíl od předchozích ročníků byl patrný posun od pouze environmentálních témat k širším společenským problémům. Jednotlivé příspěvky se zabývaly efektivitou spotřeby energie v maďarských obcích (Csegődi), proměnami evropského zemědělství a venkovského prostoru (Knickel), vzděláváním k udržitelnosti ve střední Evropě (Dlouhá, Barton), specifiky středoevropských vědeckých projektů (Bernhard Schneider), ekonomickou strategií *Green New Deal* (Cudlínová), lokální měnou v maďarské Šoproni (Katarína Kohányiová) nebo současným obrazem církve v české veřejnosti (Morée). Na konferenční příspěvky navazovala v závěru konference panelová diskuze, ve které se její účastníci zamýšleli nad současnými problémy střední Evropy.

Hledání společného uvedl Miloslav Lapka čteným příspěvkem Mikuláše Huby, geografa a aktivního slovenského politika. Současné výzvy pro střední Evropu jsou zčásti výzvy globální a staví tento region, v našem případě účelově vymezený účastníky konference, před výzvou identity střední Evropy samotné. Navazují stávající instituce (Visegrádská čtyřka) na historii střední Evropy? Tvoří region střední Evropy dostatečnou autonomní síť vztahů, kooperací a kultury? Existuje společná strategie – *game rules* – pro střední Evropu? Na základě diskuse musíme konstatovat, že nikoli.

Jako klíčová se objevila tato témata: *moderní vzdělávání ve střední Evropě, reálné interdisciplinární problémy současnosti, sektorový přístup institucí a ztráta důvěry v tradiční instituce a především jejich představitele*. Tato témata jsou silně provázána. Současné výzvy pro střední Evropu se dají shrnout pod velké téma udržitelnosti: nejen v tradičním smyslu udržitelného rozvoje, ale také udržitelnosti kontinuity vývoje, udržitelnosti současného stavu vzdělávání, či přetrvávání převládající monodisciplinarity na akademické a institucionální úrovni. Souvisejícím tématem se stalo „znovupromýšlení“ střední Evropy a otázka,

zda je tento region vůbec společenské a sociální transformace schopný včetně znovupromýšlení komunikace. Co je třeba ocenit, je přetrvávající vědomí nutnosti vystupovat (zvláště východní část včetně Rakouska) jako odlišitelný, společný region. Ono znovupromýšlení se dotýká jak environmentálních věd, tak ekonomie a sociologie. Mají střední Evropě co nabídnout?

Zajímavou úlohu by mohla sehrát moderně pojatá *kulturní a sociální ekologie* ve smyslu *kulturní změny jako výsledku změny prostředí*. V tomto smyslu se střední Evropa nevyrovnala s výzvou dědictví rurálního prostoru, stejně jako s výzvou industriálního dědictví včetně modernistického způsobu myšlení. Stojí před výzvou spotřeby energie a jejích ekonomických (a s tím souvisejících sociálních) dopadů a samozřejmě dopadů environmentálních.

Reálná podpora interdisciplinarity, obnovení důvěry v instituce a odpovídající vzdělávání jistě není specifickou výzvou jen pro region střední Evropy. Je však specifickou zkouškou její identity.

Více informací: www.ecoology.org

Jan Vávra, Miloslav Lapka

Dr. Karlheinz Knickel, špičkový odborník v oblasti politiky rozvoje venkova a udržitelnosti zemědělství, působil v Ústavu pro výzkum rozvoje venkova (IfLS) na Univerzitě J. W. Goetheho ve Frankfurtu nad Mohanem. Je autorem řady výzkumných projektů pro Evropskou komisi, Evropskou agenturu životního prostředí (EEA) apod. Také on se postaral o vynikající úroveň pražské konference.

Foto: Jan Vávra